

DRAGAN ČURČIĆ

DRAGAN ČURČIĆ

MJESTO
vrijeme

Razgovor je snimljen, snimka se vodi pod oznakom

...

DRAGAN ČURČIĆ

4.travanj 2006 godine. Razgovor sa generalom Draganom Čurčićem. U ovom našem razgovoru molim Vas da o događajima 1992 i '93 godine razgovaramo samo o onim dijelovima u kojima ste neposredno sudjelovali i samo ono što Vam je neposredno poznato. I ako se radi o okolnostima koje ste čuli od nekih drugih osoba, da kažete da se radi o informaciji koju ste čuli, koju niste osobno vidjeli i doživjeli. A sve te detalji i događaje koje ćete opisati molimo da ih opišete prema najboljem znanju i sjećanju i istinito. Za potrebe zapisnika molim da se predstavite sa Vašim imenom i prezimenom, godinom rođenja, mjestom rođenja i gdje živite.

Ja sam general pukovnik Dragan Čurčić. Rođen sam 1.9.1965 u selu Janjac kod Zenice, Bosna i Hercegovina. Trenutno živim u Mostaru u ulicu Biskupa Buconjića 1a. Po zanimanju sam profesionalno vojno lice jer sam prije rata završio opću srednju vojnu školu Ivo Lola Ribar u Zagrebu od '80. do '84. i vojnu akademiju kopnene vojske, smjer pješništva, od '84 do '88. Dvije godine općeg smjera u Beogradu i dvije godine specijalizacije pješadije u Sarajevu.

Trenutačno ste zaposleni?

Trenutačno nisam zaposlen. Trenutačno rješavam status u Ministarstvu obrane bivše Federacije, a sada Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine. Tako da nemam status djelatne ni umirovljene..ali u fazi rješavanja je. Bio sam na sudu i oslobođen sam od optužbe za podriivanje obrambene moći federacije, vojske federacije Bosne i Hercegovine.

Dakle Vi ste i rodom iz Bosne i Hercegovine i sudjelovali ste u ratovima koji su bili u Bosni i Hercegovini 1992 i 1993 godine! Pa bih Vas molila da krenemo od početka, tj. kada, gdje i kako se angažirate i kako prelazite u jedinicu u kojoj ste se nalazili? Tako da to od Vas čujem.

DRAGAN ČURČIĆ

Pošto sam ja i prije rata bio profesionalna vojna osoba, dakle bio sam časnik Jugoslovenske narodne armije, sa službom u Beogradu u počasnim bataljonu. Već '90.-'91. je bilo očigledno da JNA nije ono kako je bilo prakazivano. Postala je potpuna dominacija Srba i JNA je bila najjači eksponent sprovođenja tadašnje srpske politike i Slobodana Miloševića i generalno srpske politike na ovim prostorima. Tako da sam ja već '90.-'91. počeo razmišljati o načinu izlaska iz vojske. Međutim problem je bio što sam ja živio u Zenici, a u Zenici, u slučaju da pobjegnem iz JNA, nije bilo opstanka jel bi bio odmah uhapšen jer je vojska bila cijelo vrijeme u Bosni i Hercegovini. I najvećim dijelom kada se je iselila iz Slovenije ona je došla na prostore Bosne i Hercegovine. Na ono što je već postojalo od vojnih potencijala Jugoslavenske narodne armije u Bosni i Hercegovini došlo je otprilike rang jedne i pol divizije ne te prostore. A ja nisam želio ići van tražiti politički egzil. Jer očigledno je bilo da poslije Slovenije i početka rata u Hrvatskoj, da je neminovno da će se taj rat proširiti na Bosnu i Hercegovinu. Tako sam ja uz pomoć nekih ljudi početkom '92. godine napustio JNA i odmah sam došao kući. I jedan dan uputio sam se uputio u Hrvatsku jer u Hrvatskoj je rat uvelike trajao. I tako da sam se priključio tadašnjoj postrojbi Kralj Tomislav kojom je zapovijedao general Mate Šarlija zvani Dajida. Naravno, tih prvih dana baš su s nepovjerenjem gledali na mene, dolazi čovjek iz Beograda plus toga nisam domicilni Hrvat iz Hrvatske već iz Bosne i Hercegovine. Nepovjerenje je bilo strašno. Međutim ono znanje koje sam ja posjedovao o svim vrstama naoružanja, o taktici, o pripremama, su pokušali iskoristiti na fin način. A onda i prva borbena djelovanja su me etabilirali odmah da postanem dozapovjednik satnije. Tako znači da sam ja početkom '92. godine priključio se postrojbi Kralj Tomislav u Vrgorcu. Ali njen sastav je bi vrlo specifičan. 90% sastava ljudstva je bilo iz Bosne i Hercegovine. I to čak po omjerima da je bilo negdje 60 i nešto posto Hrvata, a ostalo su bili

3/9

DRAGAN ČURČIĆ

muslimani tada, poslije Bošnjaci. U isto vrijeme rezervisti su pčeli masovno okupirati područje u Hercegovini oko Mostara, Čapljine, Ravno je bilo porušeno u temelj, oko Livanjskog polja i tako dalje. Mi samo krenuli u izviđanje tih prostora jel većina momaka jest bila rođena Čapljina, Ljubuški, Mostar, ovih Bošnjaka je bilo iz svih područja Bosne i Hercegovine, od Senberije, dole od Podrinja, Stolca, Mostara. Iz svih krajeva Bosne i Hercegovine. I mi smo počeli izviđati u Bosnu i Hercegovinu. Očigledno je de se rat širi i stvarno je počelo zauzimanje. JNA i Srbi otvoreno su već radili zajedno, zauzeli su sve kapitalne objekte. Kompletno lijevu starnu Neretve. I mi smo došli prvo na pomoć selu Kruševu jel jedan naš pripadnik je bio iz Kruševa. I došli smo pomoći seljanima koji su se sami bili organizirali u neku satniju. I mi smo im pomogli.

Kruševo je u kojem dijelu?

Kruševo je poviše Mostara na obodima Mostarskog blata, dakle to su sela Čule, Kruševo, Dobro selo, Krivodol, Tepčići, Slipčići. Ispred njih je jedna ravan, a onda masiv pada dole prema Neretvi odakle se odlično mogao vidjeti aerodrom jel su bila stalna polijetanja sa aerodroma. Tako da su ovi mještani mogli izvještavati redovno o polijetanjima sa mostarskog vojnog aerodroma. Međutim onda su Srbi ušli gore i tako da su onemogućili to posmatranje. Ali smo mi uspjeli tu zajedno sa domaćim ljudima to zaustaviti i uspostavljena je jedna čvrsta linija koja je trajala do oslobođenja one strane. I tu smo imali neke prve veće sukobe. Većina postrojbe, osim onih momaka koji su s Daidom bili na obrani dubrovačkog područja na legendarnim Čepikućama. Kako smo bili tu i kako smo bili s tih prostora, a kod nas je sigurno bilo pedeset ljudi iz Čapljine, Čapljina je bila u totalnoj izolaciji jel je postojao garnizon, kasarna JNA, a s druge strane su Srbi, četnici došli skroz do Neretve,. Tasovčići su ionako bili srpski, tako da je bilo potpuno odsječena. Onda

 4/9

smo mi u suradnji s Dajiđom donijeli odluku da idemo na deblokadu te vojarne u Čapljini.

U Čapljini ili točnije..?

U Grabovinama. I upravo u tom periodu dolaska našeg tu, dolazi do našeg upoznavanja sa generalom Praljkom. To je baš interesantan bio doživljaj jel s nama Dajiđa nije dolazio. Dajiđa je bio zapovjednik, ali borbeno i svako drugo vođenje postrojbe je bilo u rukama pokojnog Božana Šimovića. I tu je došlo do upoznavanja prvi put. Sjećam se čujemo Praljka ispod porušenog mosta, odnosno mosta kod Čapljine, i ne znamo ni koje ni šta je. Onda se upoznajemo i to je sudar ta dva velika karaktera, pokojnog Božana I Praljka. Jel nije odmah bila postavljena ni komunikacija dobra ni ništa. Onda je general, bez obzira što je tada on imao čin generala mi smo bili tada i bez činova mada smo dolazili iz Hrvatske vojske i imali smo statusno uređeno: zapovjednici voda, bojne.. Prema tome, prema postavljenju se otprilike i zvalo mada su nam činovi bili naknadno dodijeljeni u roku mjesec dana iza toga. Tada smo se upoznali, komunikacija nije odmah bila dobra, ali je general vrlo brzo vidio da smo mi najozbiljnija postrojba na terenu i on je dozvolio da mi planiramo sami tu operaciju. Ali je činjenica da kad je počelo borbeno djelovanje, tu oko oslobađanja vojarne, da je stalno bio uz nas i tu je ono što je fasciniralo i Božana i mene i sve ljude okolo. I hrabrost njegova i znanje njegovo oko toga svega, jel on je bio vojno lice prije. Znamo da je u Sunji bio zapovjednik, ali kad ne znaš čovjeka nemaš previše povjerenja. Isto što sam ja osjetio dok me nisu upoznali momci dole. I početkom tih borbenih djelovanja, to se vrlo brzo i spojilo, što je nas oduševilo da se on nije previše miješao u vođenje nas. On je koordinirao to što mi radimo, ono što je radila obrana Čapljine, ono što je radio HOS, sve je to gledao. I mi smo uspjeli osloboditi tu vojarnu, makar jedan dio njih je desantom izvučen. I onda su bile te fascinantne situacije koje su nas malo uvodile u to da nije

rat samo pucanje već da tu raspolažeš sa ogromnom tehnikom. Odjednom smo mi tu zarobili beskrajne količine, od dva tenka pa da ne pričamo o drugim sredstvima. Zarobili smo i vojnika puno. Sjećam se baš smiješne scene da je jedan momak naš nosio one vojne patike, one ružne, mislim ja ih đabe ne bi uzeo da ti neko davao, a on je uzeo to jedan onako. I kaže mu general pa šta će ti to! Smrdi, plus neko nosao, ni na što ne liče! Ostavljaj to, a biraj sebi kakve hoćeš tene koje ima u prodavaonici, ja ću ti ih platiti. I stvarno momak baci i kaže general eto jesi sada zadovoljan!? Taj momak je kasnije super bio sa generalom. Ali smo imali zarobljenih, tu je slučajno jedan naš vojnik, bio je zapovjednik voda kod nas, udario šamar. Bio je zastavnik JNA Hrvat. I udario mu šamar i baš se general izgalamio, onda došli ja i pokojni Božan i rekli da nitko ne smije nikoga dirati. To je bilo ono kada smo počeli učiti da nije rat samo da pucaš već da imaš prilike, da imaš zarobljenih i ranjenih. Jer smo mi tu imali dva mrtva pripadnika i momci koji su nam pomagali iz Siska, koji su došli imali su dva mrtva, a mi smo imali još sedamnaest ranjenih prilikom oslobađanja tog. Vojarne u čapljini. Eto tu je bilo prvo naše upoznavanje da ima taj dio rata koji se zasniva na tome da smo odmah morali izvući naoružanje jel smo se bojali zrakoplova JNA i helikoptera. I tih dana je bilo njih šest oboreno. Toliko ih je bilo u zraku da je to stvarno bilo strašno. I znam da su na inzistiranje generala ti momci, jel su stvarno bili mladi, mlada vojska, bili sprovedeni, ne znam točno, ali znam da su u rekordnom roku pušteni. Mislim čak da nisu mijenjani već da su pušteni.

Znači nitko ih nije dirao, zlostavljao?

Ne! Jesu ovi momci neki počeli, jel smo mi imali ranjenih i poginulih i onda se javlja taj emotivni refleks kod nekih momaka, bili su zagrijani i to. Ali to dosta počiva kad vidiš zapovjednike. Kad vidiš kakav smo primjer davali pokojnog Božan i ja, ovi su odmah njima postali neinteresantni. I otada mi s generalom zbilja funkcioniramo. Tada general Dajiđa koji je

DRAGAN ČURČIĆ

nama bio zapovjednik zvanično, kad je došao kod nas da nas obiđe u Čapljinu poslije tog uspjeha, on je tek kasnije došao, da je bio ogorčen što smo mi u tako kratkom roku počeli poštovati generala Praljka na toj razini. I onda je on doslovno nas na sastanku, bili smo ja, Božan, Marko Potrebića, Božo Čurčija, Ferdo Herceg i Šok(albanac koji je bio kod nas), i on nas pita da kako nam se čini ovaj režiser? I stvarno su tada momci svi do jednog rekli da je fantastičan, da smo oduševljeni njegovim ponašanjem. Ali mi u samom napadu na vojarnu imali smo dobru priliku, jel su oni pružali dobar otpor, da su palili sve oko sebe, da su rušili, pucali. I onda sjećam se jedne prilike general izlazi na sred ulice u Grabovinama, na pomoćnoj onoj kapiji i dere se na megafon :“ Božoviću pusti tu djecu, nemoj da djeca ginu! Predajte se, ništa vam neće biti!“ A oko njega zvižde metci, mi se deremo da legne. Točno onda kad smo ga sklonili tenk je porušio to pored. Ja znam da sa dobro oglušio od eksplozije te granate koja je bila. Tako da nas je baš u puno stvari fascinirao i naravno tada general Dajiđa nama kaže : „Eto poslali su mi ovdje glumca, režisera, još mi samo fali i Ivo Robić“. Njegova frustracija je poticala od toga što je on očekivao, da znajući Praljkovu prošlost, je to nisam znao,ali znali su ovi momci iz Hercegovine za njegovog oca , strica, pa je on računao da će i njega odbaciti kao neko strano tijelo. Međutim očigledno je bilo da su ljudi u ratu vrednovali prema onome što čovjek čini, a ne prema onome odakle je, ko je, šta je. Kažem i primjer sebe šta sam imao. I pamet i znanje, ali hrabrost je bila ta koja te dovodi jesi s tim momcima ili nisi. Jel imaš njihovo poštovanje ili nemaš.

I odnos prema vojnicima?

Odnos je, kažem, ta komunikacija s običnim ljudima jer svi su imali predstavu tih generala prijeratnih koji su bili imaginarni. Mogao si ih vidjeti na TV-u nikakve komunikacije. Dolazi general i mi sjedimo u kafiću, on dolazi s nama i šali se.Ali kad se radi to je nešto drugo. Dakle

nakon tog perioda počinje naša intenzivna suradnja s generalom. Moram reći da je za nas sve uvijek bio fascinantn taj momenat njega da je htio saslušati, što nije bio često običaj, i da nije bili zakovano da se odredi da treba ići u napad, ili nešto uraditi ako nisu stvoreni uvjeti. On nije bio kao većina zapovjednika, pod svaku cijenu ići. Uvijek je čekao da se stvore uvjeti da se nešto može uraditi. Što je logično jel ljudi su izmislili vrata da ne probijaju glavom zid. I čak taj zapovjedni momenat kod njega se nije očitovao u onom da se silim ide, arogancijom, uvijek je na fini način kazao. Ali naravno treba zaslužiti kod ljudi pa da te slušaju na taj način. Mi smo pri oslobađanju nekih dijelova Kupresa, jel on je uvijek dolazio bio na funkciji ili ne bio. Jer uvijek je dolazio kada su bile velike stvari bila to obrana Vakufa, bilo kad je počeo proboj na Kupresu kad smo pomjerali četnike, uvijek bi bio tu. Mislim da smo došli u fazu da smo imali najvažniju vezu koja postoji u vojsci, a to je idejna veza. Ja se sjećam kada smo oslobodili selo Ravno, prvo na tom potezu kad je rađen Kupres, što je oslobođeno.

To je bilo Ravno iz 9.mjeseca'91?

Ne, ne, ne! Selo Ravno koje je srpsko selo bilo.

Ali kod Kupresa?

Kod Kupresa! I mi smo zauzeli, dakle razbili smo prvu obranu koja je bila postavljena poviše na brdima iznad Ravnog, spustili se u selo i zauzeli selo. I general kad je dobio tu obavijest, on i Tihomir Blaškić su bili dole u zapovjedništvu, da smo zauzeli, ispred sela Ravnog se pruža Ravanjsko, pa se nadomješta Vukovsko polje, selo Vukovsko gore ima (Gornje i Donje Vukovsko ima), i on je poslao kurira da nas pronađu i da prenesu meni i pokojnom Anti Primorcu da probamo zauzeti Vukovsko. Ali nije se kurir imao šanse probiti. Nitko nije znao kuda se ide. Tek su kasnije uspostavljeni putovi. Ali smo mi izviđanjem vidjeli da bi mogli i to zauzeti i mi smo otišli sami. I navečer kad smo došli na brifing kaže on nama da je

DRAGAN ČURČIĆ

poslao kurira da nam kaže da probamo zauzeti Vukovsko, a ja mu kažem da nas nije pronašao, ali da sam znao da to misli pa da smo mi to zauzeli. To je smijeh onda bio. Nastavak tih djelovanja u Hercegovini je bio, ne znam tačno datum, oslobađanje kompletnog područja. Dakle i Desne i Lijeve obale Neretve. To je bila jedna fantastična operacija koja je opet počivala dobrim dijelom na toj njegovoj moći da motivira ljude da se suprotstave. Moramo priznati da je to prva velika operacija na svim područjima jel je bilo puno snaga iz različitih gradova i mi kao manevarska postrojba. Jel tada, u to vrijeme je bila taman u stvaranju Ante Bruno Bušić.....

PREKID SNIMKE

...može li do kraja '92.

Prekinuli smo, odnosno razgovarali smo o '93. godini, o Busovači da bismo pokazali kako zapovjednik određuje kako će se ponašati vojska. Međutim ja bi se rado ponovno vratila na '92. godinu u onaj dio oslobađanja Lijeve i Desne obale, ali ne više kao kod Mostara, nego prema Stocu! Jeste li u tom dijelu isto sudjelovali?

Mi smo, dakle nakon oslobađanja Desne i Lijeve strane Neretve, dakle linije su bile već uspostavljene tu negdje na prilazima prema Stolcu, južno dole je bila Hrvatska vojska na Stolovima prema Metkoviću, prema Jadranskom moru. I onda, Stolac nije bio uz našim rukama. I nas su digli, bio je 1 ujutro mislim. Mi smo krenuli i počeli smo na ulazu u Stolac, s lijeve strane postoji Stari grad jedno 10 km prije Stolca, mi smo išli preko tog Starog grada. Ušli smo u selo Ošanjiće, pa ušli u Barane i onda se spustili u Stolac. I za 2h oslobodili cijeli Stolac. Međutim, otpor je jak bio sa onih kula koje dominiraju gore

Od Jna i Srba?

Od Srba je bio jak otpor prema nama. I pokrivali su baš sami ulaz u Stolac kod onog Harema, odlično mitraljezima, trocijevcima, tenkovima. A sa Žegulje su tukli T12 topovima i tenkovima po svim pokretima dole. Tako da i bez obzira što smo zauzeli i počeli se širiti, zauzeli smo jednu kulu pa drugu kulu, već smo tu eliminirali djelovanje mitraljeza, ali su nas neprestano gađali minobacačima i topovima. Tako da uspostavljanje naših linija je bilo vrlo teško jer smo imali premalo snaga da bi pokrili sve što smo okružili, ali su počele dolaziti već druge postrojbe koje su zauzimale položaje i formirala se linija. Ali u samom gradu je bio pakao. Stalno su padale granate, ginulo se. Od jednog našeg momka je brat poginuo koji je bio u HOS-u, HOS je isto došao tada. Poginuo je baš od T12 granate. To je izuzetno brzo. Čim čuješ ispaljenje već je eksplozija vamo. Taj dan je

poznat po tome jer kad smo zauzeli Stolac bio je jedini intervju koji je Božan dao za televiziju. Jer je on bježao od toga kao što zmija krije noge. I kad su nas zvali da su došli novinari iz HTV-a, ja i on smo se počeli vraćati iz samog grada i to pješke jer da smo išli autom pogodili bi nas. I da na izlazu iz Stolca kod onog muslimanskog groblja, Harema, došao je neki čovjek u odori i na njemu je bila zelena beretka i ljiljani na beretci. I počeo ljubiti: „E Božane svaka čast!“ Mene, Božana izljubio tu i pita ko je, a to bio neki Mahmut Čehajić, ime mu ne znam, ali kao zahvaljuje šta smo oslobodili. U samom Stolcu je bilo civila, ali ne onoliko koliko bi grad bio i tada kad su počela borbena djelovanja čim su mogli izlaziti većina je počela napuštati odmah jer se očekivalo da ovi kontru naprave. Međutim, ne znam gdje su ljudi doslovno išli. Znam da je bilo sabirno mjesto u Čapljini jer je ona bila već dugo oslobođena i van dometa, a mi smo išli da pomjerimo njihovo topništvo da ne može gađati ovamo. Zato smo i zauzeli te položaje, ali onda je Stolac ostao u dometu stalnog topništva sa Žegulje, Hrguda. Međutim nama je punu značilo za sužavanje samih obrambenih crta, kad smo napravili taj prodor, dole smo se vezali na Hrvatsku vojsku koja se od početka rata stalno tukla s četnicima. Povezali se s njima i povezali se s obranom Mostara koja je bila postavljena. I to su ti bili neki položaji koji su bili trajno uspostavljeni do početka operacije Bure.

Operacija Bura je koja operacije?

Operacija Bura je bila u 11.mjesecu '92.godine i isto je to bio pokušaj da se oslobodi i Podveležje i kompletan prostor između Mostara i Dubravske visoravne, tako da je naša postrojba dobila taj najteži zadatak popesti se na 690 i tu dolazi do te velike tragedije za postrojbu. I za Hrvate i za sve koji su se borili, kad pogiba Božan Šimović. To je prva velika legenda koja je poginula u ratu. Baš legenda za života, ne samo time kako se on borio već šta su ljudi o njemu mislili. To je bio čovjek vrlo specifičan u dobroti u spremnosti, u pomaganju. Mi smo dugo bez plaća bili, a on kad bi imao

koju paru podijeli je svima nama da svaki ima, a ne samo on. Samom njegovom pogibijom ta akcija je izgubila zamah. I neki ciljevi nisu ostvareni kroz to, šta smo mi željeli; osloboditi ta područja kompletno i istjerati ih prema Hrgudu i od Podveležja. Imali smo i dobrih gubitaka tu. I mi i druge postrojbe, Bruno Bušić koja je tu učestvovala, Kažnjenička, Mostarske bojne, mislim da su bile i već formirane neke brigade jer znam da je bila 1 Hercegovačka brigada. Ali kažem, Bura nije ostvarila te rezultate za koje je bila predviđene i još uz to smo izgubili Božana. To je bio jedan nevjerovatan sprovod. Ali nakon toga je bilo uspostavljanje linija, držanje linija i otprilike bi se reklo da je na tom dijelu tu i završeno. Jel nekih posebnih ciljeva više nije bilo. Tako da su se držale linije, radilo strukturiranje tih novih postrojbi, uređenje brigada i svega ostaloga. Međutim, već je počelo polako kuhati sa Bošnjacima. Tako da je do tih eskalacija prvo došlo u Novom Travniku, pa Rami, i to je kasnije počelo otvoreno na svim područjima, Zenica, Kakanj.. I tako kažem, umjesto onoga što se očekivalo da je mir.. mi smo i očekivali da će početi jer je to bila već Armija u stvaranju, i ovi Bošnjaci šta su bili kod nas u HVO-u počeli su prelaziti u Armiju, ali noseći naše puške naše odore i sve..

Jeste li ih vi tjerali, jeste li im rekli da prelaze u Armiju BiH? Dakle, je li bila inicijativa HVO-a da pređu?

Ne oni su imali svoje instrukcije, od političkog dijela svog da prelaze i da se stvaraju postrojbe Armije Bosne i Hercegovine. I naravno, oni su počeli prelaziti posebno u nekim tim brigadama. Kod nas je još uvijek, u postrojbi Ludvig Pavlović, bio dobar broj Bošnjaka. Tek kad je počelo najžešće, onda su ostala još dvojica kod mene. Nisu htjeli ići od nas nikako. A otišli su neki s kojima sam bio super prijatelj. Bilo mi je logično. Ako već počinju sukobi, ako će doći do toga treba svako biti kod svojih.

Jesi li im ti kao zapovjednik rekao da pređu?

Ne, nisam. Jer oni su s nama bili cijelo vrijeme rata. I prijatelji bili. Međutim ljudi bi došli sami i rekli da bi oni, ne direktno da bi otišli u Armiju, ali da bi se oni razdužili, da oni ne mogu ratovati protiv svojih. I naravno očekuješ da će preći ovima jel imaju previše iskustva, a ovi jedva dočekaju takve momke. I otišli su i bili su dobri i u borbi protiv nas. Jer treba znati da dobar dio Zukine ekipe je bio ovaj koji je bio kod nas. Oni najbolji, od Popare, pa do onog malog ne znam sada kako se zove. Svi smo bil kod nas u Daide. Pa i sam Zuka je često dolazio kod nas. Bio je iz našeg centra u Baškom polju i išao prema Sarajevu. Ja kad sam došao s vojskom u Sarajevo njega viđao gore, od tada je ostao gore. Tako da, baš ova postrojba Kralj Tomislav dok je bila, ne samo da je bilo u njoj puno muslimana već smo ih konstantno naoružavali preko generala Daide. Jer on je bio isto po rođenju, makar se zvao Mate Šarlija pravo ime mu je Mijat Matlak. I on je baš bio čovjek koji je pod želio da se izbjegne sukob jer je Bošnjak, a s Hrvatima je stalno. I stvarno nije želio. I mi smo dosta od njega preuzeli, nismo ni mi, realno '92. nitko ne bi vjerovao da može doći do toga. Ali naravno u tim nekim razmatranjima rečeno je da to što sada počinju sukobi da to Bošnjaci žele na račun nas kompenzirati ono što su izgubili sa Srbima. Ne mora biti, ali to su neka razmišljanja naša.

A jeste li nekada s generalom Praljkom razgovarali, znate li njegov odnos prema sukobu sa Bošnjacima'

Znam! U toj fazi kada je to počelo već kuhati, taj sukob nas je micao od našeg glavnog neprijatelja, Srba. I znam da je general rekao da nas sve to unazađuje, da unazađuje mogućnost od oslobađanja od agresora. Jer već u Hrvatskoj su počele velike oslobodilačke akcije i bilo bi normalno da iskoristimo i to što je ponovno počeo rat u Hrvatskoj, a mi smo se počeli baviti unutarnjim sukobima svojim. I naravno okretanja snaga prema dvije strane. Svatko je okretao vojske prema dvije strane. Pogotovo nama i Bošnjacima to nije trebalo jer smo bili cijelo vrijeme saveznici. I zbilja

smo ih naoružavali, liječili ranjene, obučavali. Kod nas je u Vrgorac, kad smo bili kod Daide, dolazila ekipa, stotine njih. Neki su i postali zapovjednici 10, ove one brigade i tako. Puno ih je postalo zapovjednicima brigada od tih koji su bili kod nas. Ali moram priznati nisu bili previše dugo jer bilo je ubojstvo onoga Svata u Sarajevu pa su se oni odmah morali vratiti u Sarajevo nakon dva dana šta su došli kod nas na obuku. A što se tiče generala znam da je baš bio pragmatičan. Tražio je rješenje koje je bilo optimalno. I ja znam da nikome ne odgovara to rastezanje snaga i za taj sukob nije bilo ni političkog povoda tada, po nama, da do njega dođe. A s druge strane znam da je general i o ranjenicima skrbio i o muslimanima i Hrvatima. Kad bi došao u posjete gore nije nikada nikoga razdvajao, nikoga ni od kog.

Dobro, počinju sada ti sukobi, nazovimo ih incidenti prvo, tamo početkom '93 godine. Gdje se Ludvig Pavlović nalazi '93. godine.

Pa Ludvig Pavlović je išao u dva navrata u Središnju Bosnu. Išli smo i krajem '92...

Po zapovijedi koga?

Zapovijedi Glavnog stožera Hrvatskog Vijeća obrane. Mi smo išli zbilja s tendencijom da demonstriramo i jednima i drugima da je nepotrebno da se sve to događa, da je to glupost. I prvi put smo se vratili jer nije bilo ništa, jer su prije toga već bili sukobi neki u Novom Travniku. I onda smo mi došli baš u Novi Travnik, ali nismo imali nikakav sukob. Vratili smo se i onda smo ponovno išli ja mislim početkom '93. Ne znam točno datum, ali kad smo otišli dugo smo se gore zadržali jer je počelo svugdje; u Bugojnu, u Busovači, u Zenici..to je baš gorilo. Onda čak nismo imali ni mogućnost da se vratimo. Jer poslije onog našeg izbjivanja mi smo se vratili u pratnji SFOR-a. Prošli smo kroz Bugojno koje je palo, Uskoplje, dijela koje su zauzeli Bošnjaci. A oni su nas propustili radi toga što je njima bio interes da mi odemo iz Središnje Bosne i da se smanje snage unutra. Nismo mi

imali previše ljudstva, oko 300 njih. Ali smo imali dobru tehniku, dobro obučeni, uvježbani, ratno iskustvo.. I tako da nakon tih sukoba, kad mi je brat poginuo u Busovači, mi smo se još zadržali gore dok nisu stvoreni uvjeti da mi odemo. I otišli smo kroz pratnju SFOR-a. Vratili se u bazu u Čapljinu i nastavili s obukom. Ali tada je počelo oko Mostara, punktovi na svim ulicama, na putovima, 16-17, ko gdje kontrolira odmah postavlja punkt. Svak svakoga počinje maltretirati i onda dolazi do sukoba tih u Prozoru, do sukoba u Mostaru. Jer ja tada osobno nisam poznavao Mostar, ali sam bio šokiran kada sam vidio da je 4 Korpus došao skoro do Bijeloga brijega sa svojim zapovjedništvom. U Vranici još punktovi postavljeni..

Vranica je, ako biste mogli geografski odrediti, jel ona na samoj obali Neretve ili?

Ne, ona je od obale Neretve dobrih kilometar na ovu stranu. U strogom centru grada je zgrada Vranice. Ogromna jedna zgrada i tu su podrumi veliki bili i tu je zapovjedništvo bilo 4 Korpusa. A kod nas u postrojbi Mostar su znali samo oni momci koji su bili rodom iz Mostara. Mi drugi nismo znali, niti smo često dolazili u Mostar niti smo znali Mostar. Tako da je bilo zapanjujuće. A isto tako na položajima gore oko Stolca je došlo do sukoba HVO i Armije. Znam mi smo došli, intervenirali u jednome selu gore, oko Rotimnje, da smo intervenirali. I da smo uspjeli razoružati pripadnike Armije Bosne i Hercegovine. Kako se zvala ta bojna njihova ne znam, ali bila je u sastavu 3 Brigade čini me se Hrvatskog Vijeća obrane. Ta bojna se htjela osamostaliti, ali da zadrže sve naše što je bilo. Znam da smo mi došli gore i preuzeli položaj od njih i njih razoružali.

I šta ste s njima? Predali ste ih nekome?

Predali. Oni su odvedeni, čini mi se u Gabelu. Ne mogu tvrditi jel smo mi zadržali tu položaje dok nisu došle postrojbe ove 1 Hercegovačke brigade da popune tu prazninu. I kad su popunili mi smo se vratili i ponovno naša klasika. Ili bude koji dan odmora ili nema i opet na teren negdje. Ili je to

Rama, ili odlazak u Prozor, oko Mostara. Kažem, tada su počeli sukobi oko Mostara, mi smo bili dolje, nakon toga smo išli prema Prozoru, ondje su gore bili ta strašna djelovanja na Bokševici.

Znači bili ste na Bokševićima?

Da! To znam jel mi je pet momaka gore poginulo i puno ranjenih je bilo.

To je bilo negdje ljeto'93?

Bliže početku ljeta. E da! Kada smo već tu! Mi smo izašli gore gdje su bili stalno sukobi na Bokševcima, ali smo sa malim snagama pokrivali ogroman taj istureni dio gore. Zapovjedništvo se to zvalo Urna ravana i još od njega su 4km gore bili baš izdvojeni potpuno položaji Silj, Kraljevski, Stol, Ključ..

Čiji su to položaji bili?

Tu su držali položaj pripadnici HVO, a dole oko Konjica je bila ona grupacija i to se držalo da se oni pokušaju izvući iz Neretvice.

A dole je ko to držao? Srbi ili muslimani?

Dole su bili naši ljudi u okruženju muslimana. I onda se to moralo držati pod svaku cijenu da se pokuša izvući njih odozdo. I oni su se uspjeli dobrim dijelom se izvući. Znam da je general Praljak gore bio i da sam ja kukao da ne mogu s ovim snagama držati toliki prostor, ali nismo imali koga drugog. Jer tada su bila strašna djelovanja, svuda je nedostajalo ljudstva. Tako da smo mi bili gore istureni. I bilo kakav ozbiljni napad, a desio se najozbiljniji napad, mislim da je nevjerojatna sila ljudstva udarila gore na to. Još smo mi i planirali operacije kako ove ljude dole pokušati spasiti. I oni su počeli izlaziti, počeli su se izvlačiti i onda se desio taj pad Bokševca. Mi smo bili gore na sastanku kad je počeo napad gore na Bokševce i odmah smo krenuli gore. Gore sam već zatekao generala Praljka.

Znači on je već bio na liniji?

On je bio u zapovjedništvu na Urinom Ravnu.

Znači gore je bio?

A povrh toga, 500m, na rubu šume je postavljena nova linija da ih zaustavimo jel bi inače sve otišlo, palo dolje. I tu sam se našao sa njim. I radili smo baš an tome kako zadržati te položaje i urediti ih nanovo. Jel ljudi su bili već demoralizirani, i ovi dole šta su se izvukli iz Konjica su držali lijevo, moji su držali naprijed. Onda je došao dio Brune Bušića da nam pomogne da pokušamo vratiti te položaje gore, ali nismo uspjeli. Ali smo tu uspjeli napraviti nove položaje. Jer da su to odsjekli, odsjekli bi sva ova ostala Hrvatska sela koja su bila i položaje i moralo bi se izvlačiti od svega. Bilo je izuzetno teško. I znalo se desiti da neke naše postrojbe pobjegnu odozgo. Znam da je general bio ljut ko puška jer smo morali raširiti, sa malo snaga pokriti ogroman prostor i ostavljati čak praznine. Sjećam se jednoga obilaska, noć je već bila, kad smo obilazili te momke da im damo malo kuraža, sreli smo jednog momčića od 16 godina. I imao je karabin, tj. m48 pušku pa smo mi onda uspjeli da mu damo jedan automat, kalašnjikov da bar ima kad je već tu. Ali ti baš žao kad vidiš dijete mlado. Ali je bio tu, nije se povlačio momak. Ali kažem bilo je vrlo teško uspostaviti te položaje jel je konstantno nedostajalo ljudstva. Onda se svaki dan mijenjaju položaji. Nešto padne, nešto se možda osvoji.

Znači Praljak je bio gore s vama? Jel on inače iz udaljenog mjesta koordinirao ili?

Pa rekao sam na početku. Ne bi imao taj utjecaj na ljudstvo i to poštovanje da nije bio uvijek na prvim crtama. Čak smo imali problema sa njime. Ja se znao šaliti kao šta ćemo generale ako te rane? Nositi te neću, a ostaviti te ne mogu i onda smo gotovi i ja i ti i svi mi koji idemo. U normalnim ratovanjima generali ne idu tako niti veliki zapovjednici. Ali u tom obliku gdje moraš i primjerom ili nečim dati, onda moraš biti tu. Jer linija zapovijedanja nije uređena ako ti netko odbije zapovijed. Šta mu ti možeš reći, da ide kući! Ne možeš ga strijeljati, ne možeš zatvoriti. Kasnije se to

moglo, recimo '95., daš ga na sud. Ali ovako, šta ćeš mu!? Jel bilo je često slučajeva u nekim grupama i zapovjednici koji su manje autoriteta imali, da im svašta kažu vojnici. I ovaj to prešuti. I šta ćeš onda. Ne smiješ mu ništa. Pogotovo ako se više njih udruži. Ali, dakle za zaslužiti poštovanje morao si izlagati sebe. A on je bio poznat po tome. Trebalo ga je sprječavati da ne ide. A to je imalo strašan psihološki efekt na momke. Jer treba zanati da je većina ljudi koja je kod mene bila, nije služila bivšu vojsku. Momci koji su iz srednje školu uskočili u uniforme, uzeli puške da se brane. Ali su onda postali vrhunski ratnici, ali nema vojnog previše u njima. Jer vojnik podrazumijeva red, disciplinu, rad. A ovo, kad je glava u pitanju i kad se može poginuti, to je nešto drugo. To se treba nazvati više kao ratnici. I pogotovo što je vojska više u uspostavljanju. Nije to vojska koje ima tradicije 200 godina, 100 godina kao što su bile ove vojske. Ja kažem, kad sam došao kao pripadnik JNA ja im trebam, ali niko ti ne vjeruje. I onda baš moraš biti ili puno bolji ili imati sreću da ne pogineš. I dokazati se. I onda kada to uspiješ e onda imaš te momke da te slušaju. I tu, kad nam je pala Bokševica, kad smo pripremali protuudar da pokušamo vratiti te položaje, a već sam imao 5 mrtvih i puno ranjenih. Prvi dan je bilo 9, drugi 6 ili 7, ne mogu se točno sjetiti. E mi sada planiramo kuda ćemo pokušati napasti i mi smo pokušali kažem taj napad ali nismo uspjeli. I planiramo i dolaze ovi, moj zamjenik i pomoćnik za planiranje Davor Dodig i Zoran Zubonja i kažu generalu da oni neće ići u napad ako ja budem išao jer poginuo je jedan zapovjednik pa oni ne bi voljeli da pogine i drugi zapovjednik.

Vi ste postali zapovjednik nakon Božanove..?

Nakon Božanove smrti. I onda kao general nije ni stigao do riječi, a ja kažem ovdje se ja pitam, i ja zapovijedam, ako mi idemo onda ja moram ići. To što ćete vi tražiti i nećete ići objesite mačku o rep. Već se idite spremati s vojskom, a ja i general ćemo se dogovarati dalje. I kaže meni

general eto vidiš to treba doživjeti. To od svojih podređenih i onda je to ta razina koju smo mi i njemu često govorili. Ono nemoj, ko će gore obilaziti ljude i tako. Jel ko će nam pričati viceve. Jel nekada kada bi bilo, kad izgoriš i nađeš se gore na brifiranju nekom, onda vidi on da ti ni do čega nije stalo. Stalno kiša, blato, bitka, ranjeni, mrtvi..I onda nam on uvečer u neko doba zada neke zadatke, to nam je bilo gore nego na bunker napasti. Kako će se mimoići vlakovi i tako dalje. Ali ono da razbije malo to. Kažem to inteligentno djelovanje puno je doprinijelo.Moram reći da znam kada su za generala govorili, kad sam pročitao da su neki bošnjački mediji pisali kao kakvi su generali HVO, koriste top 130 da gađa bunker. A to jest fantastično kada neposredno ako imaš već sredstava pa da gađaš to, da miniraš, nego da šalješ vod pa da ti netko pogine. Nije ono što je sve napisano primjenjivo u svim ratovima i u svemu. Treba improvizirati i to smo i često radili. Trebalo se sada prilagoditi jedno vrijeme ratu jel jedno vrijeme sa Srbima, pošto oni dominiraju sa svačim, i onda je pošteno priznati kada smo počeli sa Armijom oni su dominirali sa ljudstvom, a mi u tehnici.Treba kompletan zaokret napraviti. Eto tako je general došao i rekao da to treba doživjeti da podređeni dođe i da kaže da te se sačuva i tako to. A kad je on u pitanju to onda ne vrijedi. On se tada isto ponaša kao i ja i mora ići i tako to. Ali to i je poanta toga. Ili jesi ili nisi.

A Ludvig Pavlović je bila profesionalna postrojba?

Da!

Ove brigade Hvo-a, jesu li i one bile profesionalne postrojbe?

Pa nisu u smislu toga. Bile su samo 4 profesionalne postrojbe Hrvatskog Vijeća obrane. S tim da većina momaka koja je bila u Ludvig Pavlović je imala status još iz Hrvatske, u Hrvatskoj vojsci. Kažem u Hrvatskoj je bilo vrijeme primirja, a i da nije bilo primirja u Hrvatskoj uvijek bi došli kući pa makar i izgubili status. Ali je lijepo biti siguran da ćeš dobiti plaću. Od Hrvatske smo dobijali plaću. I da znaš da imaš i liječenje i sve u slučaju

svoga. To je vrlo važan momenat da se zna. Jer nitko nije krenuo radi plaće, ali kada se dijele drugima plaće onda je lijepo da je i ti imaš. Tako da je taj status nama bio vrlo znakoviti mada nismo baš imali previše vremena za trošiti te plaće, ali eto došlo bi i vrijeme da ih trošimo. A ove brigade, ostale, Hrvatskog Vijeća obrane one su bile lokalnog tipa organizirane.

Dobrovoljačkog?

Pa ne, to je već bio oblik mobilizacije, ali oni nisu bili profesionalci kao mi. Oni su pozivani kada bi išli na teren. A kada nisu onda su doma. A opet neke bojne su bile stalno angažirane. Ali otprilike znam da je svaki grad manji imao po jednu brigadu, a veći kao što je Mostar su imali dvije, pa Zenica je imala jednu pa je još jednu probala napraviti. Bile su samo 4 profesionalne vojničke postrojbe i bila je naravno profesionalna i Vojna policija. To je ono vrijeme kada je već ustrojena kako treba. I to bi bilo u smislu profesionalizma to.

A o disciplini neću govoriti Ludviga Pavlovića, to sam već shvatila kako je bilo u Ludviga Pavlovića, ali kod ovih drugih brigada, imate li tu neka saznanja kakva je bila disciplina među vojskom i kako su to rješavali?

Pa, već dugo rat traje, ljudima je kad je počela mobilizacija već dosta. Drugo smo mi koji smo došli kao dragovoljci, došli momci mladi, to hoće i tako. Ovamo su bili ljudi koji su imali obitelji, poslove. I nisu baš imali taj žar. Taj žar koji je bio na početku je već počeo polako kopniti i tako da je već bilo odbijanja odlazaka na teren, na pozive za mobilizaciju. Ja mislim da su već počeli pisati one prijave i da su, čini mi se kod brigada opet počeli raditi zatvor na heliodromu, ali u svakom slučaju znam da je bio problem oko mobilizacije zato što smo mi morali ići često krpat rupe gdje su trebali doći ovi, a nisu došli. Znam da jer general kad je bio u Prozoru gore, gore u Rami, da je najteži momenat bio kad neka brigada treba dobiti

smjenu. I sad hoće li ovi doći, a ovi se spremaju ići. On je svoje odradio i on će otići. Pa idi onda gore i zadrži ih dok ovi ne dođu. Onda ovi dođu pa ih nema 50%. Tako da je bilo velikih problema u tom smislu.

S popunom ljudstva?!

S popunom ljudstva. A šta se tiče sankcija, mislim da su počele neke prijave, generalno nikakvi sudovi, već ako zapovjednik odredi pritvor 7 dana i tako. Ja, kažem nisam imao takvih problema. U mene su momci bili tu i uvijek spremni djelovati. I mi smo imali slobodnih dana, ali često smo ih znali prekinuti. U pola slobodnih dana prekinuti, okupljati se i kretati. I najčešći je bio taj razlog da ako bi išli pokriti neki položaj koji je netko ostavio ili nema dovoljno ljudi. Onda ti je bilo bolje povući i te, nego da dođu i da ih napadnu. Ali generalno disciplina nije kao što se ima shvaćanje da je u uređenim vojskama.

Znači rekli ste da to nije bila uređena vojska do kraja?!

Ma ne! Već ja sam bio u JNA i to je nešto sasvim drugo ne u tom smislu, ne u borbenom nego u ovom.

PREKID SNIMKE

DRAGAN ČURČIĆ

Dakle pripreme same za tu operaciju više su bile, u prvo vrijeme, kao neka ideja koja je teško ostvariva uz tu dominaciju koju su imali Srbi u naoružanju teškom, u tenkovima, u svemu što smo mi iskusili direktno na svojim leđima, a i svi ostali ljudi, regionalno, koji su branili prostor. Kažem, tada jedina manevarska postrojba smo mi bili, koje su mogli uputiti bilo gdje. A Bruno Bušić je bio u stvaranju. Mada su u Brunu Bušića došli isto izuzetni momci koji su imali iskustva.

Ko je Bruno Bušić? Koja jedinica?

Postrojba Ante Bruno Bušić. Profesionalna, poslije postrojba, isto Hrvatskog vijeća obrane. A isto su došli momci koji su bili, slično kao kod nas, koji su imali iskustva u ratu u Hrvatskoj. I to jest bila najvrednija snaga jer ovi momci su imali želju, motiv i sve, ali nisu imali borbenog iskustva. I ti ne znaš kakav je vojnik dok ne dođe do direktne borbe.

Oni su isto sa područja Bosne i Hercegovine bili?

Da! Većina momaka tih koja je bila u postrojbama Hrvatske vojske, tad je u Hrvatskoj bilo neko primirje, dolazila i pošto se tada već zahuktavao rat dole naravno da je trebalo malo promijeniti taj pristup. Bili su općinski stožeri koji su imali svoje jedinice, ali ne ustrojbeno niti nekako posebno organizirane. Samo želja ljudi da obrane svoj prostor. I naravno da ta vojska u uspostavljanju nema ni nekog posebnog reda, hijerarhijske odgovornosti, već je kod svih izražena želja da se obrani. A u hodu se išlo i bolje naoružavanje i obuka i ustrojba. I naravno dolaskom ljudi koji su imali iskustva rata u Hrvatskoj puno je stanje popravljeno. Isto tako smo mi, kad smo s Daidom se razdijelili oko toga, kad je jedan dio postrojbe Daido poslao prema Sarajevu jer Daido je imao želju i ja sam osobno išao ispred Daido i ekipe gore na Igman. Jedan dobar dio ekipe naše je krenuo gore na Igman i sa tehnikom i sa svime međutim nije bila želja da se da se izvrši deblokada. A vjerujem da nije bilo tada ni mogućnosti realne da to Bošnjaci, odnosno muslimani tada urade jer nisu organizacijski niti

DRAGAN ČURČIĆ

naoružanjem mogli realno parirati već su stalno bili u defenzivi i branili ono što su uspjeli obraniti u tom periodu. Jedan dio naše postrojbe koji je ostao gore priključio se s njima i cijelo vrijeme je bio oko Sarajeva. A dobar dio tih Bošnjaka je otišao boriti se u Posavinu. Ovi naši momci koji su bili kod nas, jedan dio je otišao čak prema Goraždu. A onda mi ostali smo se fokusirali dole na oslobađanje ove. I tada generalno dolazi do našeg prelaska iz Hrvatske svih, ne znajući za status da li ćemo zadržati. Ne kao postrojba, jel znali smo da kao postrojba nećemo, ali kao pojedinci da li možemo zadržati status od tamo. I mi smo došli, naravno logično je bilo, sad kad su otišli već Bošnjaci braniti gore svoje i ovi neki Hrvati iz Posavine, prema Drini, prema Sarajevu..

Znači svak odlazi na svoje?

Svak odlazi na svoje.

Odakle je porijeklom?!

A nas oko 150 ostaje dole i mi smo bili ta udarna snaga pri oslobađanju, mi kažemo Lijeve obale Neretve, ali ona je i Desna jel to je bio brdo Hum, tu su širokobriježani, kažnjenička bojna koja je onda isto bila, onda Bruno Bušić je bio spreman da bude uveden isto u borbu, i kasnije je uveden, i ovi općinski stožeri što su već imali napravljenih svojih bojna. Tada su bile bojne većinom. Pa je bilo 13-14 bojnih. I prvi put dolazi do koncentriranja našeg nekog topništva. Jer smo mi imali, kao postrojba smo već počeli koristiti ima Ludi Pavlović, mada su nas svi zvali Daidini pa onda Božanovi. Jer nebitno je bilo koje ime, već se tako zvalo Daidini i Božanovi. I Već je dolazilo do koncentracije topništva i svega i naravno tad je general Praljak obavio strašan posao u smislu motivacije ljudi da se može krenuti naprijed protiv te sile. A posebno oslobađanje vojarne u Čapljini, ono ne samo što je donijelo nama enormnu količinu naoružanja i opreme koje je stalno bilo manjka, a tu prije svega mislim na topove, minobacače, trocijevce, boforse, ogromnu količinu protuoklopnih

DRAGAN ČURČIĆ

sredstava, mina, municije.. Imala je strahoviti psihološki efekt, ne mislim samo na regiju Hercegovine, već mislim na Bosnu i Hercegovinu. To je odjeknulo svugdje. Prva vojarna u Bosni i Hercegovini koja je oslobođena. I odjednom je narastao adrenalin da se možemo boriti realno s njima i da se može to raditi. I počela je ta operacija i tvrdimo, mi to znamo, mi smo bili nositelji prodora i najbrže smo išli, da je s druge strane strahovita zasluga generala u animiranju ljudi da nastupaju na ovom pravcu Hum, heliodrom ta bivša isto vojarna prema aerodromu, Buni i svemu ostalom i ovi su se borili. Bila je žestoka borba, a tada nismo imali previše pomoći od Bošnjaka. Oni koji su bili u postrojbama Vijeća hrvatske obrane oni su bili naoružani i mogli su raditi, dok oni nisu imali svojih nekih postrojbi tada. Dakle imali su ono što je bilo u Vijeću hrvatske obrane. I zbilja je napravljena fantastična stvar tu. Oslobođeno je, što je još kasnije motivacija bila za ne samo za ovu regiju, već za cijelu Bosnu i Hercegovinu. Ogroman prostor je oslobođen baš u toj fazi rata. Ali činjenica je da je često čovjek kao zapovjednik pa bio on razine glavnog zapovjednika operacije il nižih razina, mora pokazivati primjerom. Sve tvoje znanje je nula ako primjerom ne pokažeš. A onda primjerom se pokazuje i borbeno, ali se pokazuje i ponašanje van borbenog dijela. Jer treba znati da mi kao vojska koja je u nastajanju i postrojbe koje su u nastajanju, nemaš nekoga aparata represije prema svom vojniku. Najveće je kad mu ti dođeš kao zapovjednik i opališ šamar ili se izgalamiš na njega. Nemaš ti vojne policije tada ustrojene, niti sudova niti čega ko bi ga kažnjavao za neke stvari. A isto tako da i momci neki koji su vidjeli da nisu stvoreni baš za rat ne napuštaju položaje, mislili su da će to biti nešto drukčije. Pa su napuštali i odlazili. Ali kažem, s druge strane odgovornost zapovjednika je bila u tome da ono što vidi mora djelom reći valja li nešto ili ne valja. Jel nije bilo nekih zapovijedi, akata koje bi definirali. Tako da mislim da uz takvu organizaciju i takvo sve, to je ipak rađeno, ne mogu

reći na vrhunski način, ali u datim okolnostima da je sjajno urađeno. Dakle generalno djelovanje te novo uspostavljene vojske i u borbenom i neborbenom smislu.

A jesu svi vojnici bili u vojarnama ili..? Kakav je bio smještaj?

Pa smještaj je bio ovih ljudi po svojim kućama osim kada su bilo borbeno angažirani , tj, kada su branili, jer treba znati da se u prvo vrijeme držalo samo položaje, niko nije radio ništa. Dok mi smo već kao začetak tih profesionalnih postrojbi već smo bili smješteni u vojarni. Prvo u Gabeli, poslije smo prešli u vojarnu u Čapljinu jer je trebalo puno vremena da se nju osposobi da se može u njoj stanovati makar je ogromna površinski. Pa smo bili u nekim baš ne uvjetima, ali za nas je to bilo super jel smo imali gdje spavati na miru. Jer smo mi svoje vojnike držali i mogli smo ih angažirati u roku od 4-5h jel je tako i lokacijski bilo široko: Ljubuški, Čapljina, Čitluk, Mostar..I moram priznat tada je kod nas u postrojbi bio i taj jedan dobar dio ljudi koji su iz Hrvatske došli. Posebno s prostora oko Dubrovnika, Slanog, Stona. Jer su dole bili kod Daide i onda kada se dole počelo boriti u Bosni i Hercegovini ono su došli u Bosnu i Hercegovinu s nama i nisu se htjeli vratiti doma. Već su ostali s nama do skoro kraja rata.

A vojarna u Grabovini je imala zdravstveni..Kako se to kaže?

Imala je stacionar.

Da stacionar.. Jel imala?

Da!

Dakle taj je funkcionirao normalno?

Da!

I kasnije, ne samo te '92. godine?

Pa kasnije smo ga mi morali jer je bio porušen..

Ali se uredio? Postojao je?

Da uredio se, postojao je. To je poslije postalo i nastavno središte. I tako da su tu bili liječnici za pružanje pomoći, posebno mladoj vojsci, a i svim

ostalim pripadnicima Vijeća hrvatske obrane, 1. Hercegovačke brigade, nas Ludi Pavlović.

Recimo ako čujete da je netko bio smješten u vojarni Grabovina od civila, kakvi su bili uvjeti za njega ako je on tamo bio smješten?

Civili?

Da!

Pa ja ne znam jel bilo civila.

Jel bilo opće civila?

Nije bilo civila.

Postoje podaci, odnosno izjave gdje se govori da su bili u Grabovinu smještani civila?

Kad je bila JNA?

Ne kasnije, '93. godine!

Ne znam , ne mogu..

Dobro! Ako ne znate, nemojte nagađati.

Ja sam vodio uređenje vojarnje sa svojim. Izvezli smo 150 kamiona smeća, otpada. Napravili smo prvu crkvu u svim vojarnama i u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini. Ali moram priznati da se ovoga ne mogu sjetiti.

Možda je bilo, ali ne mogu lagati.

Dobro, samo ono što znate. Dakle sada je ovo oslobođenje Lijeve i Desne obale, tako kažemo, to je negdje 6. mjesec '92. godine?!

Tako je! Početak 6. mjeseca. Imaju i lipanjske zore. Mislim da je to baš bilo 6. ili 7. , da je počelo.

Šta ste nakon toga?

A nakon toga smo s generalom održavali baš često komunikaciju ja i Božan. To moram reći da je isto puno ljudi pitalo od kuda Božan s njime, jel Božan je kao iz te obitelji koja je bila baš hrvatski zadojena pa od kuda s generalom sada, znajući da ovo... A Božan je bio čovjek koji nije puno pričao. On u dvije tri rečenice kaže što misli. Sjećam se on kaže da je ovo

DRAGAN ČURČIĆ

što je on vidio i što zna da je dovoljno. Da mu nema ravna na ovom prostoru. A kad takav čovjek koji je u to vrijeme bio jedan od najpoštovanijih uvjerljivo, to kaže onda to dovoljno govori o svemu tome. General je znao često ići i za Zagreb gdje mu je obitelj bila, i vraćati se. To je specifično bilo da se on uvijek pojavio kada bi počelo gorjeti nešto. Uvijek bi došao. I da je bio zbilja, to se i pokazalo kasnije kada je već bio završetak rata, da su momci vidjeli u njemu ne više zapovjednika, generala već više kao oca koji ih vodi u borbe, ali skrbi nevjerojatno o njima. To je bilo nebrojeno puta dokazano kroz ranjavanje, ja se sjećam kad je jedan naš momak ranjen bio. Meni je tada, u to vrijeme bio zamjenik, to je bilo u to vrijeme kod Vakufa, Uskoplju. I ja i on smo stajali na osmatračnici i gledali kako se odvija bitka i dolazi ovaj i govori meni da mi je ranjen zamjenik. I on skače ko bez duše i kaže da kako je ranjen?! Kaže ovaj da je lakše. A on njemu: „ Pa majku ti jebem! Znaš li odmah reći lakše je ranjen taj i taj, nego da ja ovdje sada premirem od straha jel teško ili nije.“ I ono što je bilo isto fascinantno, kad pričamo o tome, su njegovi dolasci u Zagreb jel ja znam da su tada svi liječeni u Hrvatskoj, većina. Dole je urađeno što je moglo na licu mjesta, a rehabilitacija, oporavci, velike operacije sve je rađeno ili Split ili Zagreb. Ali ne samo Hrvata! I Bošnjaka je bilo. I znam da kada bi ja dolazio ili Božan pokojni u posjete tim momcima da su uvijek govorili da je bio general, raspitivao se, donio cigarete. Dakle u tom periodu i ti doktori uvijek su znali da on skrbi nad tim momcima tako da je bilo za njih puno lakše u tim uvjetima biti na liječenju, na oporavku, na rehabilitaciji. Onda on kad dođe ima taj specifičan nastup. Uvijek zna pronaći ono šta je najbolje čovjeku u tom momentu da priča. Znam da je tu puno pomogao. Jel većina tih momaka šta je za divno čudo poslije ranjavanja i svega, bi se vraćala i nastavljala ratovati bez obzira što su mogli uzeti status invalida i da ne idu. Tako se i desilo s pokojnim Antom Primorcom koji je i mene naslijedio na

DRAGAN ČURČIĆ

zapovjednom mjestu. On je bio invalid 70%, jedva je hodao. Ali ga ne bi puškom otjerao iz vojske.

Spomenuli ste bili Vakuf, odnosno Uskoplje. Jeste li bili tamo u siječnju '93. godine?

Ne! Ja sam u siječnju '93. godine sa svojom postrojbom bio u Središnjoj Bosni. Jer je gore bilo izgleda da će početi sukobi Hrvata i muslimana. I mi smo tada otišli, kao nešto u smislu da zaustavimo mogućnost izbijanja tog sukoba, ali pokazalo se da ni mi nismo bili dovoljni za to. Do sukoba je došlo. Tog perioda se izuzetno sjećam po tome jel tada je poginuo moj brat i moj najbolji prijatelj iz postrojbe, pokojni Galić. To je bilo 25.1 kod Busovače, prema Busovačkim stajama. Oni su krenuli gore prema tim Stajama i gore su upali u zasjedu. Muslimani su postavili zasjedu. Tad su poginula moja tri momka i pet je ranjeno. Dok je druga moja postrojba bila dole u gradu i onda su i u samom gradu, mislim da se selo zove Buselji, počela borbena djelovanja. I ja sam se priključio toj grupi na Buseljima, a druga ova grupa je krenula gore na Ravno. Mi smo ovdje neutralizirali ove što su nam pružali otpor i bilo je baš puno zarobljenih i ranjenih, i žena i djece i vojnika. I oni su bili na, čini mi se stadionu nekom, ili je parkiralište ili je igralište bilo, pored vijećnice one koja je tu, kad su meni došli i rekli da su poginuli ovi gore momci. I naravno rekli mi da je moj brat teško ranjen, a ja sam odmah znao da mi ne mogu odmah reći da je poginuo. Ja sam se vratio i svi gledaju u mene kao u duha, ne znaju šta kako. A ove već ih strah hvata kao boje se ako je zapovjedniku brat poginuo šta će biti. I ja onda baš želeći da neutraliziram tu napetost dolazim tamo i pošto sam uvijek imao u rancu cigarete i municiju rezervnu, onda ih izvadim i dam jednoj staroj neni.

Ona je bila muslimanka?

Da, da. Ona kaže, sjećam se baš ko danas toga: „A moj sine čuli smo da ti naši ubiše brata, a ti nama daješ cigarete!“. I onda se vidjelo olakšanje na

licu svih mojih momaka jel su svi bili napeti ko strune. Vidjelo se olakšanje. I odmah se žene i djecu odvelo prema Travniku, ranjenike poslali u blonicu, a ove koji su bili neki vojnici njih su odveli u zatvor. Mislim, ne mogu to tvrditi jel smo se mi vratili prema Vitezu kad je to bilo završeno. Tako da znam da je to 25. jel mi je tada poginuo brat mlađi i moj najbolji prijatelj tada u postrojbi.

I nije bilo odmazde?

Ne! I to je, šta se radi o meni, bio dugo predmet svih priča. Znam i kad sam se vratio dole, kada sam došao Bruno Stojić je bio ministar, kada me dočekaao on, Ante Jelavić je bio šef za logistiku, da su ljudi izašli predame i plaču: „ Svaka ti čast! Čuli smo i žao nam je“. Znam onda generala kada sam sreo da je to bilo baš onako kako Praljak kaže : „U ratu se gine!“. Što jest istina, pa bio moj brat ili bio netko drugi. Ko ima sreće ostane živ ko nema on pogine. Ali je bilo fascinantno da je to tako lijepo završeno jel da smo drukčiji moglo je biti puno drukčije. Hvala Bogu nije. I mislim da je to važniji pokazatelj nego ti neki borbeni uspjesi šta smo ih imali, a činjenica je da i jesmo. Dakle bili smo vrlo opasni u borbi. Jel u konačnici vojniku kao što je bankaru profit, tako je vojniku da uništi ili eliminira neprijatelja, odnosno da izvrši svoju zadaću, a to otprilike podrazumijeva to. Mi smo to dosta dobro to uradili, što je ovo i pokazalo. I imamo i dosta mrtvih, ali nije broj mrtvih ni približno onoliki koliki bi bio prema tom broju operacija, izvedenih borbenih djelovanja i terena kao što bi se moglo zamisliti. Ali kažem, s druge strane, i time smo pokazali da jesmo na razini baš tih nekih djelovanja. I to je u postrojbi ostalo uvijek. Tako da kada je bilo nekih slučajeva onda se uvijek podsjetiš toga, ako je već tada bilo tako zašto bi sada bilo drukčije. Puno smo mi imali momaka čija su braća ginula, koji su bili pripadnici HOS-a itd.. Za to, emotivno se suspregnuti u tome svemu, treba imati snage. Ali mislim da dobro okruženje, to kao ekipa može dobro učiniti.

Jeste imali ikada neki slučaj da je, recimo neko neprimjereno reagirao? Vi osobno ili da znate, jel general Praljak reagirao ako bi se neko ponašao suprotno od ovakvog načina prema zarobljenom? Jeste vi uopće kao jedinica mogli imati zarobljene?

Mi smo mogli imati zarobljene u toku izvođenja borbenih djelovanja, ali nismo imali svoj zatvor, nismo imali čuvare da bi mi to držali. Dakle mi ako zarobimo nešto to ostavljamo onima koji su zaduženi za to; ima vojna policija ili neka druga postrojba. Jel mi smo bili previše vrijedni u izvođenju tih borbenih djelovanja da bi imali vremena baviti se oko toga.

Vi niste bili crtu nikada držali?

Pa nekada smo znali kada bi neki napustili položaj, pobjegli, uskočiti dok se to ne dovede u red. Ali uglavnom smo borbeno djelovali, ali napadno najviše. Ali moram priznati bilo je pokušaja da se udare zarobljenici i vjerujem da je toga i bilo, što ja nisam vidio. Možda i više toga jel to je rat, ljudi ginu. Kažem, teško se suspregnuti. Ali znam da u smislu ovoga, nikada zapovjednici nisu davali povoda vojnicima da se na taj način ponašaju. A ja sam nabrojio, najbolji je primjer bio generala tada u vojarni. Zašto je to toliko važno!? Zato što je to početak. Tada se stvaraju neki modeli ponašanja. Zato je to je bilo izuzetno bitno. Kažem, ko bi udario!? I ovo ima oca i majku, ovo dijete nije tu zato što je htjelo i tako..

PREKID SNIMKE

U jednom trenutku dok smo razgovarali spomenuli ste Prozor, odnosno Ramu. Da li ste '93. bili u Prozoru i da li ste imali neka borbena djelovanja u Prozoru '93 godine?

Pa bio sam ni sam ne znam koliko puta u Prozoru '93 godine. I imali smo puno borbenih djelovanja, i obrambenih i napadnih. Bili smo, ne znam točno vrijeme, raspoređeni u selu Drinci, 2 mjeseca smo bili. Znam da smo agregate razveli, tv donijeli, dugo se zadržavalo. Ali imali smo djelovanja po cijeloj Rami. I Bokševica spada isto u taj teritorij, pa Crni vrh, pa u konačnici ova Ciganska ledina, pa Radiški kamljen, pa Seoce, Vedrine i Škarinu, to smo dobro radili, to smo oslobodili. A to je vrlo interesantno zato, jer bio je general Praljak gore kad su bile isplanirane teoperacije. To je bilo oslobađanje, mi smo započeli baš sa Vedrinama, Škarinom i sa Seocima. Kažnjenička je radila Škarinu, a ove dole brigade su napadale ono prema Herama, Kutama i to, ali oni su kasnije. Mi smo ovo uradili onda je to započelo tamo. Ali znam da smo napad na Vedrine i Seoce, što sam ja trebao raditi sa svojim i šta smo uradili i zauzeli to, da smo 5 ili 6 puta odgađali. Jer nam je trebalo neposredno gađanje tenkovima. Jer se prilazi čistinom i ako idemo tako pokositi će nas, a ovako ako idemo imamo zaštitu tenkova i možemo prilaziti. I bila su maglovita jutra i onda se nađemo gore na izvidničkom mjestu i ja kažem generalu da ne bi moglo, a on kaže nema napada. Što isto nije uobičajeno. Jer ti dobiješ i prema terminima idi i snalazi se. Pet ili šest puta mislim da smo odgađali i onda bi svratili kod mene u tu bazu u Ždrincima i onda dole malo jaja doručkovali i tako. I onda kada bi se stvorili uvjeti onda bi krenuli i zbilja napravili posao u danu.

Šta je bilo sa civilima u Ždrincima?U Ždrincima su ljudi bili Hrvati ili muslimani?

Hrvati! Mi smo zatekli dobar dio civila, oni su bili tamo ostali. Nije ih bilo previše, ali bilo je ljudi. Ništa civili ko civili. Koji nisu pobjegli žive tu. Uglavnom stariji ljudi ostaju, a mlađi su uvijek išli iz tih sela u kojima je bilo borbi. Muški su najčešće bili mobilizirani. Onda bi žene i djeca išli, a stariji ostaju bar čuvati stoku.

Jeste li vi ikada kao postrojba Ludvig Pavlović dobili zadatak ili išli u napad na selo? Na muslimansko selo?

Pa iskreno da kažem ima tih miješanih sela gdje smo napadali kada je bilo i sa Srbima i Bošnjacima..

Sela ste napadali?

Napadaš ako su linije oko sela, u okviru toga. Bude i to.

Ali kada su bili sami civili da li ste onda napadali?

Ma kakvi, to nikada! Mislim samo su sela mogla biti u okviru toga, ali civile, kakve civile? Nemaš se šta sa civilima boriti. Nikad! Nikad šta se toga tiče.

Jeste li ikada dobili zapovijed, vama je zapovijedao Glavni stožer?

Da!

Odnosno netko iz Glavnog stožera! Da li ste ikada dobili zapovijed da se nakon borbenih operacija ili u toku borbenih operacija iseljavaju civili, muslimani iz svojih sela?

Mislite da ih mi?

Da!

Ne! Ni usmeno ni pismeno. Ali uvijek treba imati u vidu da kad god počnu padati granate i kad se puca, civili odlaze inače. Bili ono Hrvati, Srbi ili Bošnjaci. Ako nisu borbeni dio ili se sakriju u podrume ili napuštaju, ili su napustili ranije ili napuštaju kad još žešće počne, a kad baš počne vatra onda se svaki zabije u neki ćošak. Ali šta se tiče toga, konkretno ne, nikada! Ni usmeno ni pismeno to nisam dobio. To tvrdim.

Dakle može se reći da kada ste izvodili vojne operacije one su bili uvijek bile usmjerene, bilo napadno bilo obrambeno, prema drugoj vojsci?!

Naravno, prema neprijatelju. U principu način djelovanja je uvijek bi taj.

E zašto su, ako možete objasniti, bila tako žestoka borbena djelovanja oko Prozora, odnosno na području Rame? Jel je strateški značaj te pozicije?

Pa u ono vrijeme ne bi čovjek mogao donositi nikakve prosudbe, ali ako se uzme plan koji je imao bošnjački generalštab o prodoru prema Jadranskom moru onda je logično da moraju imati taj dio, da ga moraju pokriti. Dakle kriti bok prodora tih snaga koje bi išle dolinom Neretve. Jer ako ideš dolinom Neretve, a ovo ti ostane onda te lako presiječe u liniji. Tako da mislim da je to bilo. A s druge strane da su borbe bile da bi nama spriječili komunikaciju prema Kreševu i prema Kiseljaku ili prema Središnjoj Bosni. Jel mi smo htjeli pomoći Središnjoj Bosni, ali to nije bilo moguće. Mi nismo mogli napraviti toliki prodor da smo imali još 5 puta toliko tehnike. A svaki bi vojnik volio dušom i srcem da se moglo pomoći Središnjoj Bosni. Ona je najgore bila. U apsolutnom okruženju, sa nevjerovatnom nadmoći Bošnjaka u odnosu na naše snage koje su bile unutra. Tako da je prvi cilj bio taj da blokiraju nas u pokušaju prodora gore. A drugi bi bio da osiguraju sebi desni bok u slučaju prodora, da im je uspio plan prodora na more. Tako da mislim da je to bilo zato jer su oni dovodili snage od svakuda. Također gore da se bore oko Prozora, i Sarajeva, i iz Bugojna i od svakuda.

Osim Prozora na kojim ste još bojištima bili kada govorimo o ratu muslimana i Hrvata?

Bio sam u Uskoplju. To je isto vezano. Ma teško je to razdvojiti. To je kao jedno ratište. Jednom padne Crni vrh, naši se povuku pa reagiraj tamo.

Osvojiš nešto pa izgube naši pa opet moraš intervenirati, pokušati vratiti.

Bio sam na svim područjima od Stolca, pa eto u Središnjoj Bosni smo bili dok nije napravljen obruč. Nakon toga je bio napravljen taj potez Uskoplje, Prozor, Mostar, Dubravsko visoravan i tako. 13.7.'93, ja mislim da je to bilo, da su izveli jedan dobar diverzantski napad na Dubravsko visoravan. Skoro nisu zauzeli zapovjedništvo naše koje je bilo gore Zbornog područja. Tu smo baš mi reagirali. A najbolje je što smo mi planirali sutradan napad prema njima. Oni ili su imali informacije ili tako nešto, uglavnom često nam se dešavalo da nas napadnu dan prije nego šta bi mi njih. A to znam jer su tri momka poginula tada naša. Ovaj Bule i iz Višića momak, zaboravio sam kako se preziva sada, 13.7. A mi smo kao trebali napasti, a na kraju ono nas napadnu. Ali su ono napali desantom i mislim da je tada poginulo dvadeset i nešto ljudi na tom području. Čak su i jednu hitnu šta je prevozila ranjenike presreli. Tako da su vrlo dobar napad izveli. I sreća je da se nas dvadesetak tu zateklo, jer smo planirali kako ćemo mi napasti pa smo ostali tu, drugi su bili u Rotimnji. I taj dan, i još dva dana je bilo strašno pa su došli Bušići i pomogli da se povrati gore ova vojarna Gubavica. I mi smo spriječili da zauzmu zapovjedništvo Zbornog područja. Već su put bili minirali. Imali su puno grupa ubačenih. I onda su napali simultano i ove na Rotimnji naše i ovo sve, ali eto uspjelo se obraniti. Kažem, mi smo tada išli u izviđanje i čak su tada bili sa nama izviđači 1Hercegovačke kojih je pola bilo Bošnjaka. I onda su prešli sutradan svi tamo na onu stranu.

A mostar 9.maja'93 godine? To je onaj sukob koji počinje u Mostaru i kad bude onaj napad na Vranicu.

Da, Da to znam jel smo mi napadali Vranicu.

A kako je došlo do toga da dođete u Mostar uopće?

Pa ja mislim da su počeli problemi neki na punktovima u Mostaru i mislim da je konačni fitilj bilo ubojstvo ili policajca ili nekog čovjeka ili maltretiranje nekog svećenika. I onda je to počelo eskalirati. I nas su zvali

u vojarnu iz glavnog stožer jer smo mi s džipovima došli u samo jutro u Mostar. I Mostar nismo poznavali, imali smo 2-3 momaka koji su bili iz Mostara koji su znali. A mi ostali smo iz ili Ljuboškog ili Čapljina.. I mi inače često nismo išli u Mostar tako da ga nismo poznavali. I to se već kuha na sve strane, civili bježe iz stanova..I onda smo mi postavljeni ne da napadnemo Vranicu, već da blokiramo jel Vranica je bila 500m od Minisatrstva obrane Herceg Bosne.

A jesu već bili ti sukobi kada ste vi došli, jel se već pucalo?

Pucalo se, ali ne toliko žestoko. Pucalo se, ali ne znaš gdje se puca, ko puca. Uglavnom, najbolje se moglo vidjeti po civilima jer civili su sami, pošto su živjeli, znali gdje su linije dodira. I tako su oni i izlazili, a mi smo postavili da blokiramo od Vranice prema Ministarstvu obrane i prema Bijelom brijegu, prema Rudniku ustvari gore.I drugo prema Rondou. Jer je to isto kojim bi išli. I znam da umalo na Rondou prodor nisu napravili. E onda su se otvorile žestoke bitke.

E vi ste tog dana konkretno pozvani da dođete.

E ne znam točno datum. Ali ako je tad počelo to je tada bilo. Mi smo došli s džipovima, imali smo dosta džipova, i s malim autima, nas osamdesetak. A kada je to započelo onda je sva naša vojska krenula iz Čapljine, preko Čitluka se išlo gore. I dio je bio zadržan gore pod onom brdom Hum dok ne vidimo dole šta će biti. Onda su kasnije uvedeni. I tako su počele bjesniti borbe. Sve efektivne smo uveli. Ali baš gore, tada zamjenik je bio Ferdo Herceg, on je zadržao. Je sm mu ustvari rekao da zadržimo gore dok ne vidimo kako ovi pristižu. I tako da je to baš bilo žestoko. Jer je najgore šta postoji borba u naseljenom mjestu. Tu nema linije fronta, ne znaš gdje su ti susjedi, još ako ne poznaš sredinu onda se u sekundi promijeni položaj, izgubi se neka zgrada, to nije kao kad se vode borbe ne brdima. Tamo je definirano, ovdje ništa nije definirano. Nepoznata situacija. Od svakuda te tuku. Tako smo mi došli u situaciju da ne znaš ko više puca. Jel

ovi ili tvoji. Tako da u principu izbjeći borbu u naseljenom mjestu je najbolja stvar. Pa mislim da smo mi u konačnici u Mostaru izgubili jednu cijelu bojnu Hrvatskog vijeća obrane. Najmanje bojnu mrtvih da smo imali. A da ne govorim o ranjenim.

Imate li možda još nešto šta bi smatrali da je potrebno reći o ovim događanjima '93. godine?

Ma ne, ja mislim da smo sve to završili. Ali ovo oko generala, ja mogu reći svoje mišljenje, a mogu i reći šta većina ljudi misli. Sad poslije rata većina ljudi njega doživljava čak kao oca. Teško je nekome ko ga ne zna objasniti njegove reakcije. Zna psovati, galamiti, vikati kad ga bijes obuzme. Ali i dobrotu onu ima u onome svemu. I posebno hrabrost koja ga je odlikovala. Jer ja sam to kasnije shvatio pošto ja nisam iz Hercegovine, ali teret koji je on nosio obiteljski je bio za normalnog čovjeka, možemo reći nepremostiva prepreka. Većina ljudi bi sa takvim ulaznim elementima odustala od odlaska dole. Ali ne da je došao, ne da je radio to što je radio, već da je stekao takav autoritet, takvo poštovanje ljudi. Da je nevjerovatno da je to tako s tim ulaznim elementima. Mislim da to više govori od svega. Jel taj kraj, šta god misli o njemu, poslije II. Svjetskog rata je puno iskrvario, puno je udovica, tetki, ljudi koji nisu zapamtili očeve. Cijeli svijet im je kriv. Od Hitlera, Pavelića do partizana i Tita. I njegov otac je imao tu funkciju koju je imao i sada zamisli doći s tim ulaznim elementima. I da to sve završi, odnosno u vrlo kratkom roku zadobiti poštovanje, odnosno naklonost ljudi. A kasnije doći u tu poziciju da di god da se pojavi da ga ljudi sa smiješkom dočekuju. Mislim da je to važnije od ovih nekih stvari. Jel ja nisam živio dolje. Nisam znao to pa su m ljudi to objašnjavali. Tako sam ja saznao to.

A kada kažete da je znao vikati i galamiti! NA koga se to odnosilo? NA koga je vikao i galamio?

Na vojnike, na svakoga ako se ne radi kako se radi. Jer vi znate kada je on proveo jedan konvoj kroz Čitluk! Ja nisam bio, ali je bilo na tv-u slika. On je proveo konvoj. Pazi, treba tada to uraditi. Bijes je kod ljudi, ima ranjenih, poginulih, a ti to trebaš uraditi. Ne znam jel je hrana, jesu li civili dolazili. Ko će doći sada to provesti?! I sada on se pojavi, ja nisam bio na licu mjesta, ali bila je slika u novinama i na tv-u, kao general Praljak je stao : „Ko hoće dirnuti njih neka dirne mene prvoga!“ I tako ih je proveo. Mislim da su civili bili. I to baš Bošnjaci da su bili. I proveo ih je, a ovi svi naoštreni. I pitanje je ko bi drugi to mogao. Dakle trebaš zaslužiti respekt. Jer ako je on sada gore i on vodi, ko će sad dići ruku na njega?! Jer ko je digao ruku na njega ko je pod njegovom kontrolom on se potukao sa njim. A znao se na nas vojnike izgalamiti. Ja znam, dolazim jednom na brifing sa svojim jednim momkom, a on ljut ko puška zato što su nam neki momci poginuli, neke linije pale. Inače tog mog momka je on obožavao, ali ovaj došao svezao traku i još žvaku žvakao. Kaže on njemu :“Napolje sa tom žvakaćom!“ Ovaj ostao paf i izađe van. I on kasnije čeka mene da završi brifing. Ja šutim da se ne svađam sa njim, kad kasnije on :“ Gdje je Dario, Maić ovaj mali? Izvini mali ljut sam bio.“ Ili kad kaže :“Nećeš ti to jel?!“ Zrinku Tokiću veli, „Zrinko dosta mi je te tvoje tužne face! Dvije godine je ja gledam. Nasmij se jednom čovječe! Pa ne pada samo tebi! Ne ginu samo tebi, nego svima. Samo ta tužna faca, samo što ne bi zaplakao svaki put.“ Znam isto na brifingu kad je znao reći ko se hoće potući s njime. Ma ko se hoće potući s njime onolikim. „Pa šta me onda zajebajet!?“ kaže. Ali to je taj nastup kada zna prilagoditi i sve.

Dobro, a što se tiče vašeg puta nakon što je završio rat u Bosni i Hercegovini? Dakle šta je s vama?

Pa ja sam početkom kraja rata, ovo kada je bilo oslobađanje, kad je u Hrvatskoj rađena Oluja, kad smo mi završavali ove naše operacije, ja sam nakon toga još bio malo onda u Glavnom stožeru za kopnenu vojsku. Pa

sam preuzeo Zborno područje Tomislav grad. A nakon toga su me zvali ovi naši ljudi iz politike jel je uspostavljeno zajedničko Ministarstvo i zajedničko Zapovjedništvo vojske Federacije, sastavljeno od Armije i Hrvatskog vijeća obrane. I radi tih mojih nekih referenci i radi svega, mene su pozvali iz političkog dijela i pitali da li bi ja išao gore. Ali da ne bi previše mene s time opterećivali jer je meni brat poginuo, znaju da mi je sestra, blizanka od brata koji je poginuo, da je vjerojatno od tih šokova ostala bez bubrega i da je stalno išla na dijalize i da smo radili sve moguće da se izvrši transplantacija. Međutim ona je dobili hepatitis B,C pa je to prolongirano. Ali napravljeno je kasnije i eto ogroman je trud uložen. I tu mi je general pomogao s tim poznanstvima s doktorima u Zagrebu. I naravno ja sam rekao ako treba ja idem gore u Sarajevo. I otišao sam i preuzeo sektor politike i planova i operacija

U vojsci Federacije?

U vojsci Federacije. Pa treba znati da tada nije bili previše ljudi ni u Ministarstvu ni svemu. To je tek zaživilo '98, '97 je to počelo baš zaživljavati. Jer je bilo slabo popunjeno kadrom i nije baš bio kadar vrhunski koji je išao gore u Sarajevo. Jer nisu baš ljudi bili oduševljeni ići u Sarajevo. I onda sam je preuzeo taj sektor. I onda ne zahvaljujući meni već generalno cijeloj politici , da treba popuniti kadar u Sarajevu i treba se pokušati izboriti za naše interese. I to sam obnašao godinu i nešto i onda sam dozapovjednik zajedničkog Zapovjedništva vojske Federacije i načelnik Glavnog stožera vojske Federacije. A zapovjednik je jedno vrijeme bio Rasmi Delić, general. A onda nakon toga general Latif Dudaković. I bio sam na tom položaju do 2001. godine, do 3 mjeseca. Kada su počele te turbulencije oko prava Hrvatskog naroda. Ja se nisam slagao, ali smo bili apolitični i po strogim odredbama ponašanja strana, koje je izdao SFOR, nismo smjeli biti politični. A ja nisam želio da to na taj način bude pa sam napustio vojsku i sve. Politika neka se dogovara oko

toga, a ne vojnici, ili da mene dovode u poziciju da ja budem uteg na jednoj ili na drugoj strani. I tako, naravno ovi šta su došli iz Alianse, digli su optužnice sve moguće i nemoguće protiv mene i eto hvala Bogu da se pokazalo da lažu i da nije istina. Oslobođen sam od svih tih inkriminacija i puno sam sretniji čovjek. Ne samo zato što sam oslobođen, nego zato šta se pokazalo da je to laž, da je to bio pokušaj udara na mene ko osobu, kao časnika, kao generala. A šteta jest, jer sam bio mlad, karijera preda mnom i to. Ali nije mi žao. Bez obzira što je traumatično bilo ići na toliko suđenja. Jer kada se pobijedi to je slično nešto kao porođajnim mukama žene pa kad beba dođe sve se zaboravi. Eto tako je i ovo. Kada je donesena oslobađajuća presuda sve sam to zaboravio. Drago mi je da vidim kako je ljudima drago u mom okruženju, da se pokazalo da sam u pravu.

Dobro! Zahvaljujem na razgovoru. Razgovor vodila Nika Pintar.

IZJAVA

Ja, niže potpisani **Dragan Ćurčić**, izjavljujem da sam u travnju 2006.g, svojom voljom, obrani generala Praljka, dao izjavu o događajima u kojima sam sudjelovao, a vezani su uz ratna zbivanja u Bosni i Hercegovini (1991-1994). Pristajem da moja izjava bude korištena u postupku pred Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju i da bude objavljena. Spreman sam svjedočiti u postupku koji se vodi pred MKSJ protiv generala Slobodana Praljka u predmetu Tužiteljstvo protiv *Prlić et al.*

Izjavljujem da sam prije davanja izjave obrani generala Praljka upozoren da moram govoriti istinu i da neistinita izjava predstavlja kazneno djelo po Kaznenom zakonu Federacije Bosne i Hercegovine, Kaznenom zakonu Bosne i Hercegovine i po pravilima MKSJ.

Izjavljujem da sam upozorenja razumio i da je sve što sam u izjavi naveo istinito i točno, po mojem najboljem znanju i sjećanju.

Izjavu sam pažljivo pročitao i ona u cijelosti odgovara onome što sam izjavio. Vlastoručno sam pisani tekst izjave potpisao.

U Mostaru

